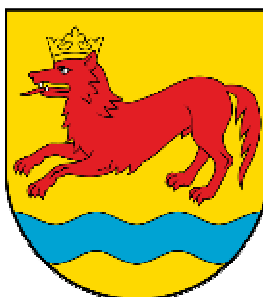

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY RADOWO MAŁE
NA LATA 2024-2030**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII.....	7
1. PODSTAWY PRAWNE.....	7
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	8
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	16
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	16
3. DEMOGRAFIA	17
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	19
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	20
6. GOSPODARKA.....	21
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE.....	21
8. EDUKACJA I KULTURA	22
9. OCHRONA ZDROWIA.....	25
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	26
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	28
12. POMOC SPOŁECZNA.....	29
13. BEZROBOCIE	40
14. BEZDOMNOŚĆ.....	43
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ	44
16. SYTUACJA DZIECKA.....	48
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	51
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	55
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY	55
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS	57
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	61
22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	68
III. PROGRAMOWANIE	70
1. WIZJA I MISJA.....	70
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	71
3. PROGNOZA ZMIAN	88
4. RAMY FINANSOWE.....	91
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	93
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	94
7. PROGRAMY I PROJEKTY	96
UWAGI KOŃCOWE.....	97

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe został przygotowany na lata 2024-2030. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

Koordynowanie prac mających na celu opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 powierzono Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym. Zadaniem zespołu, który współpracował z Kierownikiem w zakresie pozyskiwania danych wykorzystanych w dokumencie, była współpraca z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu opracowania i przedłożenia Radzie Gminy Radowo Małe do zatwierdzenia dokumentu Strategii.

Przystępując do opracowania dokumentu strategii, upowszechniono na stronie internetowej Urzędu Gminy informację o przystąpieniu Samorządu Gminy Radowo Małe do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W komunikacie zwrócono się z prośbą do mieszkańców o wypełnienie ankiet: „Problemy społeczne w opinii mieszkańców” oraz „Równość szans kobiet i mężczyzn”, zapraszając zarazem mieszkańców do wskazania najważniejszych problemów i potrzeb społecznych oraz zgłaszania pomysłów na ich rozwiązanie.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powstawał we współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym z Ośrodkiem Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie, który udzielał merytorycznego wsparcia zarówno w procesie przygotowania narzędzi badawczych, jak i w opracowaniu dokumentu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad strategią uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizuje ustawowy obowiązek gminy nakreślony w art. 16b. ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), które stanowią:

Art. 16b. 1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej.

2. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust.1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;

3) określenie:

a) celów strategicznych projektowanych zmian,

b) kierunków niezbędnych działań,

c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,

d) wskaźników realizacji działań.

Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań prawnych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, a także zawiera ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące **sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka**.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 24 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 70% kobiet i 30% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (33,3%) i 46-55 lat (29,1%). Mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły grupy osób w wieku 56-65 lat (16,6%), 20-25 lat i osoby powyżej 65 lat (po 8,4%) oraz 26-35 lat (4,2%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 37,5% zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (33,3%) oraz zasadniczym zawodowym (16,6%), zaś 12,6% respondentów nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 70% respondentów mieszka na terenie gminy Radowo Małe od urodzenia, a 30% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 10 do 50 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
24	kobiety (70%)	20-25 lat (8,4%)	od urodzenia (70%)	zasadnicze zawodowe (16,6%)
		26-35 lat (4,2%)		
		36-45 lat (33,3%)		średnie (33,3%)
	mężczyźni (30%)	46-55 lat (29,1%)	od 10 do 50 lat (30%)	wyższe (37,5%)
		56-65 lat (16,6%)		brak deklaracji (12,6%)
		pow. 65 lat (8,4%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu

na płeć, wykorzystano do analizy 24 arkusze wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 84% kobiet i 16% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat (33,3%), 46-55 lat (25%) oraz 56-65 lat (20,8%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 20-25 lat i 26-35 lat (po 8,3%) oraz osoby powyżej 65. roku życia (4,3%). Osoby w wieku poniżej 20 lat nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
24	kobiety (84%)	20-25 lat (8,3%)	od urodzenia (50%)	podstawowe (12,5%)
		26-35 lat (8,3%)		zasadnicze zawodowe (12,5%)
		36-45 lat (33,3%)	od 10 do 50 lat (25%)	średnie (37,5%)
		46-55 lat (25%)		
	mężczyźni (16%)	56-65 lat (20,8%)	brak deklaracji (25%)	wyższe (37,5%)
		pow. 65 lat (4,3%)		

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 2 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy Radowo Małe.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, wskazując problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych, pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Na jej treść i realizację mają wpływ następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (do 21 czerwca 2023 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. 172 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571.);

- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 205 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.);
- uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2021 poz. 843)
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES) – uchwała nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. 2019 poz. 2014).

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W swej warstwie merytorycznej odnosi się do

dokumentów, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Poniżej przedstawiono główne założenia programowe tych dokumentów.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich: „Unia innowacji”; „Młodzież w drodze”; „Europejska agenda cyfrowa”; „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”; „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”; „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”; „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykrzysową”.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny

instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2022-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: gminy średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary poprzemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
- 1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

- 2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
- 2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

- 3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,
- 3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,
- 3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Podstawowym dokumentem, określającym kierunki polityki rozwoju i cele, które powinny być osiągnięte w horyzoncie 2030 r., jest przyjęta 28 czerwca 2019 r. uchwałą nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.

Sformułowana w niej wizja rozwoju regionu zmierza do uzyskania w perspektywie roku 2030 celów rozwojowych zapewniających wyższą jakość życia mieszkańców regionu, w oparciu o potencjał nowoczesnej gospodarki.

Znajduje to wyraz w misji województwa, którą jest: „Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców.”

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie roku 2030. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem, lub też stanowią jego dopełnienie.

I Cel strategiczny – Otwarta społeczność.

Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości.

1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny,

1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu,

1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

II Cel strategiczny – Dynamiczna gospodarka.

Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu.

2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje,

2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu,

2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu.

III Cel strategiczny – Sprawny samorząd.

Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych.

- 3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich,
- 3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych,
- 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury,
- 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych,
- 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

IV Cel strategiczny – Partnerski region.

Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

- 4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w basenie Morza Bałtyckiego,
- 4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską,
- 4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej.

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Radowo Małe na lata 2020-2030

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Radowo Małe na lata 2020-2030 jest długookresowym programem trwałego i zrównoważonego rozwoju, w którym gmina świadomie przewiduje i na podstawie którego będzie kontrolowała swój rozwój. Dokument ten ma na celu wskazanie rozwoju gminy przy zachowaniu równowagi między zakładanymi celami: gospodarczymi, społecznymi, ochrony środowiska. Strategia uwzględnia potrzeby wszystkich podmiotów funkcjonujących na jej obszarze, w tym przede wszystkim jej mieszkańców, przedsiębiorców oraz wpisujących się w cele strategii potencjalnych inwestorów.

Jednocześnie strategia ma być narzędziem realizacji założonej wizji i kierunków rozwoju, skutkującym optymalnym wykorzystaniem finansowych środków własnych gminy, z pozyskaniem środków zewnętrznych (w tym unijnych) przeznaczonych na rozwój społeczno-gospodarczy. Kompleksowa i długookresowa polityka rozwoju gminy jest ciągłym procesem nastawionym na formułowanie i wdrażanie skutecznej strategii rozwoju oraz wynikających z jej ustaleń programów i planów działania (np. wieloletniej prognozy finansowej, programów i planów sektorowo-gałęziowych). Umożliwia ona bardziej efektywnie gospodarować ograniczonymi zasobami (ludzkimi, rzeczowymi, ekologicznymi i finansowymi), przewidywać problemy, które mogą się pojawić w niedalekiej przyszłości, by

odpowiednio wcześniej zacząć im przeciwdziałać. Tak rozumiana polityka rozwoju gminy musi być oparta o trzy zasady:

ZASADA nr 1 – zasada racjonalnego gospodarowania polegająca na „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów lub minimalizacji nakładów na uzyskanie założonych efektów”. Zasada ta wynika również z zapisów art. 44 Ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że „wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, umożliwiając terminową realizację zadań publicznych oraz w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań”.

ZASADA nr 2 – zasada zrównoważonego rozwoju, czyli „uznawanie nadrzędności wymogów ekologicznych w stosunku do procesów rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni gminy”. Dalszy rozwój gminy nie może dokonywać się „kosztem” środowiska przyrodniczego. Musi respektować oszczędną produkcję i konsumpcję oraz gospodarkę terenami, a także uwzględniać przyszłościowe konsekwencje ekologiczne podejmowanych dzisiaj decyzji. Zachowanie istniejących zasobów oraz dobry stan czystości środowiska przyrodniczego jest jednym z podstawowych warunków podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy. Takie postępowanie jest zgodne z zapisami Konstytucji RP i innych ustaw oraz wymogami Unii Europejskiej.

ZASADA nr 3 – partycypacji społecznej, czyli „uspolecznienie procesu zarządzania rozwojem gminy”, polegającym na włączaniu w prace planistyczne i realizacyjne dotyczące dalszego rozwoju gminy jak najszerszego grona mieszkańców i reprezentantów społeczności lokalnej (organizacje pozarządowe) oraz lokalnych przedsiębiorców. Taki sposób postępowania pozwala na wypracowanie kierunków działań zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców. Tym samym opracowane wspólnie dokumenty strategiczne (w tym strategia rozwoju gminy) nie funkcjonują jako „dokumenty władzy gminnej”, ale są dokumentami całej społeczności lokalnej i stanowią wspólną podstawę koordynacji działań realizacyjnych różnych podmiotów tak, by uzupełniały się i miały efekt synergiczny.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Radowo Małe to gmina wiejska położona w środkowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie łobeskim. Zajmuje obszar 180,4 km², co stanowi 16,9% powierzchni powiatu, i jest jedną z pięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Od południa obszar gminy graniczy z gminami Węgorzyno i Dobra, od zachodu z gminą Nowogard, od północy z gminą Resko, a od wschodu z gminą Łobez.

W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem 21 jednostek pomocniczych – Borkowo Wielkie, Czachowo, Dargomyśl, Dobrkowo, Gostonin, Karnice, Maliniec, Mołdawin, Orle, Pogorzelica, Radowo Małe (siedziba władz gminy), Radowo Wielkie, Rekowo, Rogowo, Siedlice, Sienno Dolne, Smorawina, Strzmiele, Troszczyno, Wołkowo i Żelmowo. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Radowo Małe (987 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Dobrkowo (42 osoby).

Na terenie gminy działa 9 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Radowo Małe pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali dogodne położenie geograficzne oraz komunikacyjne – umożliwiające dobre połączenia z większymi ośrodkami miejskimi. Wśród atutów wymieniono także nieskażone środowisko naturalne i niewielkie natężenie ruchu. Wypełniający ankietę wspomnieli też o kompetencjach pracowników gminnych jednostek organizacyjnych oraz realizacji programów wspierających osoby potrzebujące.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia ograniczeń finansowych na rozwój i inwestycje oraz niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy. Za równie dotkliwy problem ankietowani uznali brak miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę

na zbyt małą liczbę lokalnych przedsiębiorstw mogących dać zatrudnienie, co istotnie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych, a to z kolei jest jedną z przyczyn starzenia się społeczności lokalnej i spadku liczby ludności. Za czynniki ograniczające rozwój ankietowani uznali też niedostatecznie rozwiniętą komunikację publiczną, brak terenów inwestycyjnych i potencjalnych inwestorów.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano utworzenie żłobka oraz zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, rozbudowa oświetlenia ulicznego i chodników w sołectwach). Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też wytyczanie ścieżek i tras rowerowych. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano także utworzenie domu dziennego pobytu oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Wspomniano też o tworzeniu nowych miejsc pracy oraz przygotowaniu terenów inwestycyjnych.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2022 r. gmina liczyła 3 377 osób, wśród których było 1 666 kobiet, które stanowiły 49,33% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 19 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2020-2022 ogólna liczba mieszkańców gminy z roku na rok malała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i liczba najstarszych mieszkańców gminy systematycznie się zmniejszała.

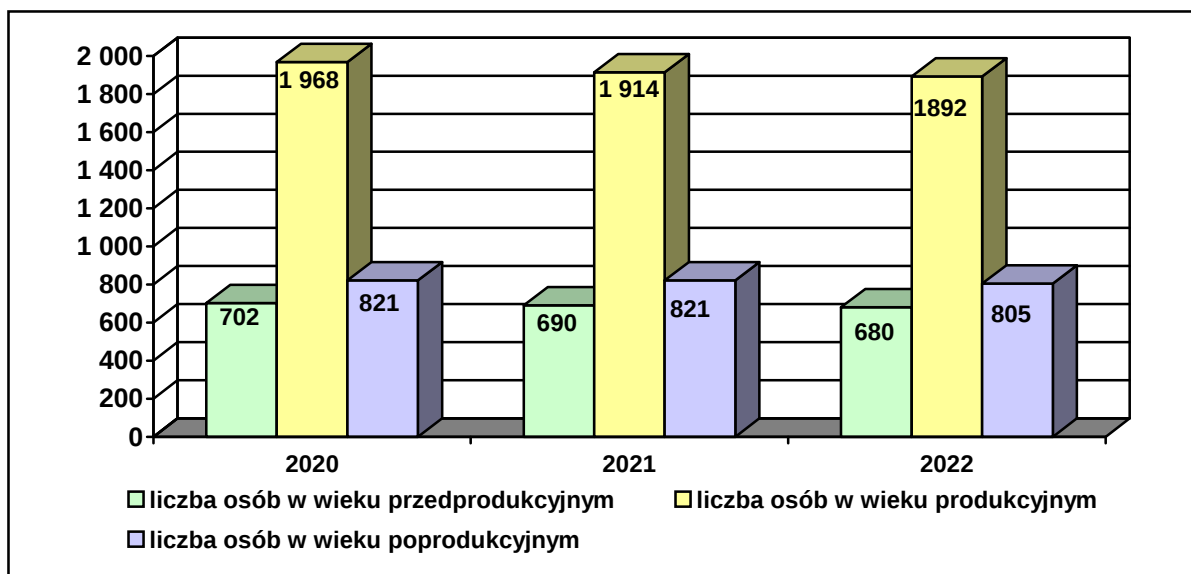
W latach 2020-2022 w każdym kolejnym roku analizy liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Saldo migracji ludności gminy w latach 2020-2022 było również ujemne. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	702	690	680
liczba osób w wieku produkcyjnym	1 968	1 914	1 892
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	821	821	805
ogółem	3 491	3 425	3 377

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Radowo Małe.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022

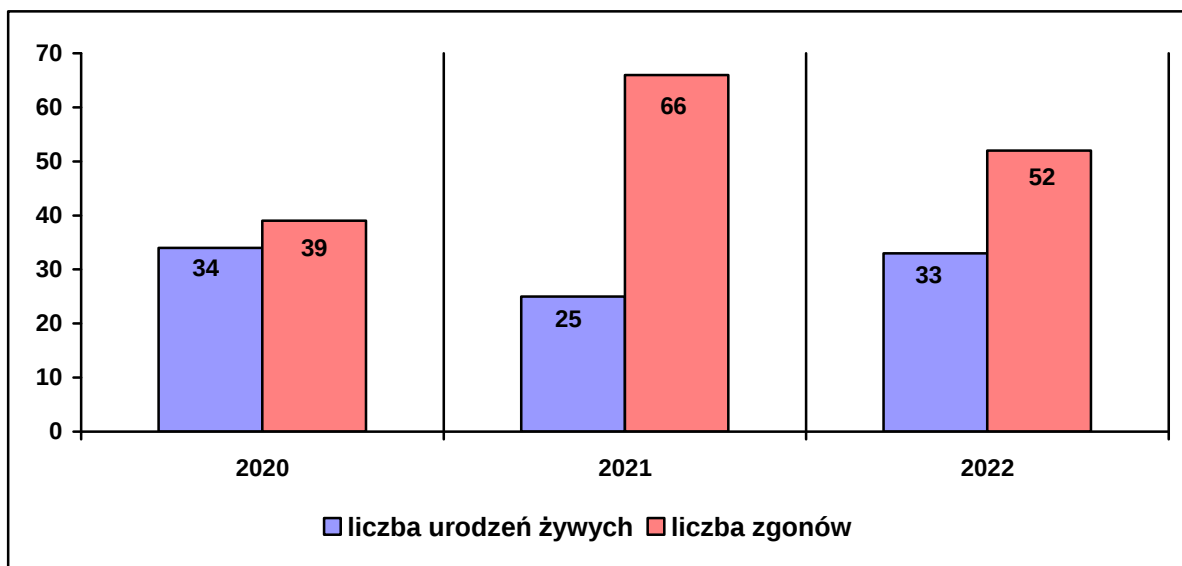
Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba urodzeń żywych	34	25	33
liczba zgonów	39	66	52
przyrost naturalny	-5	-41	-19

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba zameldowanych osób spoza gminy	93	91	93
liczba osób wymeldowanych poza gminą	132	158	142
saldo migracji ogółem	-39	-67	-49

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa (pomimo spadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu, ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymywał się na stałym, wysokim poziomie), wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Radowo Małe jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, która zaopatruje w wodę ok. 98% mieszkańców. Łączna długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 58,8 km (stan na koniec 2022 r.). Na terenie gminy występują 3 oczyszczalnie ścieków, z których korzysta 217 gospodarstw domowych. Obszar gminy nie jest zgazyfikowany. Gospodarstwa domowe do celów komunalnych korzystają z gazu propan-butan. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2022 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	58,8
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	98,1%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	16,87
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	217
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków (przydomowych)	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	217
sieć gazowa	

długość czynnej sieci gazowej (w km)	0
liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	227,03
w tym długość dróg gminnych (w km)	147

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2020-2022:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2020-2022

najważniejsze inwestycje w latach 2020-2022
• przebudowa budynku na remizę strażacką dla OSP w Radowie Małym; • budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach Rogowo, Maliniec, Żelmowo, Strzmiele, Siedlice i Czachowo; • poprawa infrastruktury rekreacyjnej poprzez zakup, dostawę i montaż urządzeń na place zabaw w gminie Radowo Małe; • utwardzanie podłoża pod targowisko w Radowie Małym; • przebudowa części nawierzchni drogi gminnej wewnętrznej w miejscowości Radowo Małe – działka nr 314; • równanie drogi gminnej w miejscowości Borkowo Wielkie – działka nr 132; • zakup wiat śmietnikowych wraz z utwardzeniem terenu; • siłownia pod chmurką w Gostominie; • zakup i montaż lamp solarnych w miejscowości Radowo Małe; • termomodernizacja dwóch zabytkowych dworów w Malińcu i Karnicach; • rozbudowa sieci wodociągowej; • budowa chodnika wraz z przejściem dla pieszych w Żelmowie; • zakup mikrobusu do przewozu osób niepełnosprawnych; • budowa zaplecza grillowego w Wołkowie; • montaż wiaty przystankowej w miejscowości Gostomin; • zakup i montaż masztu flagowego w Radowie Małym.

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 147 łącząca Radowo Małe z Łobzem i Wierzbicinem oraz droga wojewódzka nr 146 łącząca Siedlice z Dobrą.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości Radowo Małe, Radowo Wielkie, Rogowo, Strzmiele, Troszczyno, Sienno Dolne, Rekowo, Siedlice, Dargomyśl, Dobrkowo, Radzim, Borkowo Wielkie i Wołkovo. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Żelmowo, Borkowo Małe, Sienno Górne, Karnice, Smorawina, Maliniec, Mołdawin, Mołdawinek.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczy PKS Gryfice oraz Przewozy Pasażerskie Federczak z Nowogardu.

6. GOSPODARKA

Sytuacja gospodarcza regionu w istotny sposób wpływa na poziom życia jego mieszkańców. Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w gminie Radowo Małe jest rolnictwo, stanowiące źródło utrzymania znacznej części ludności. Użytki rolne stanowią ok. 66% powierzchni gminy, w których dominują grunty orne (56,6%) oraz łąki i pastwiska (7,9%), a lasy i inne obszary zakrzewione obejmują ok. 27% powierzchni gminy.

W gminie Radowo Małe przeważają gleby średniej jakości, klasy IIIb i IVa (55%). Gleby klasy IIIa zajmują 3,6%; na gleby słabsze i najslabsze klasy V i VI przypada 40% gruntów ornych w gminie. Obszar gminy to tzw. tereny popegeerowskie.

W gminie Radowo Małe w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowane były 282 podmioty gospodarki narodowej, z czego 203 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 30 nowych podmiotów, a 28 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie najwięcej (21) jest tych stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (269) jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników. 23,8% (67) podmiotów jako rodzaj działalności deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaroowało 23,8% (67) podmiotów, a 52,5% (148) podmiotów w rejestrze zakwalifikowane jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Radowo Małe najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (23,2%) oraz budownictwo (21,7%).

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

Główny Urząd Statystyczny podaje, iż w 2022 roku w gminie Radowo Małe oddano do użytku 2 mieszkania. Na każdych 1 000 mieszkańców oddano więc do użytku 0,62 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości

dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie to 1 204 nieruchomości. Na każdych 1 000 mieszkańców przypada zatem 371 mieszkań. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Radowo Małe to 6,00 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w gminie Radowo Małe to 206,50 m²; znacznie więcej od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie więcej od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Radowo Małe tej formy wsparcia udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	16	12	12
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	175	98	87
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	34 526,27	17 941,60	22 051,53

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2021/2022 w gminie funkcjonowała 1 placówka wychowania przedszkolnego (oddział przedszkolny) i 2 szkoły podstawowe. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych, opiekunów i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 9. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2021/2022

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	1	85	4
w tym przedszkola publiczne	–	–	–
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	1	85	4

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 10. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2021/2022

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	2	307	58
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 11. Wykaz przedszkoli działających w gminie w roku szkolnym 2021/2022

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego	Radowo Małe 36, 72-314 Radowo Małe

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 12. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2021/2022

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego	Radowo Małe 36, 72-314 Radowo Małe
2.	Niepubliczna Podstawowa Szkoła Specjalna nr 1	Radowo Wielkie 11, 72-314 Radowo Małe

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminne Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna w Radowie Małym. Placówka zajmuje się propagowaniem kultury, promocją amatorskiego ruchu artystycznego, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, oświatą, sztuką i tradycjami. Ośrodek odpowiada w gminie za różnorodne wydarzenia kulturalne, w tym koncerty, występy, przeglądy czy konkursy. W 2022 r. odbyły się m.in.: Gminne Święto Chleba, Narodowe Czytanie, Gminny Dzień Seniora, Niezapominajkowy Dzień Matki, Ojca i Dziecka, Dzień Kobiet, Dzień Sołtysa, Święto Niepodległości, Światowy Dzień Pluszowego Misia. Dodatkowo na terenie gminy działają Koła Gospodyń Wiejskich w Radowie Małym oraz w Rogowie.

Główną funkcją Biblioteki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie, udostępnianie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczności lokalnej, jak również animacja życia kulturalnego.

Rolę kulturotwórczą w gminie pełnią też świetlice środowiskowe znajdujące się w miejscowościach: Rogowo, Karnice, Gostomin, Orle, Smorawina i Żelmowo.

Poniższe tabele zawierają informacje na temat placówek kultury w gminie w 2022 r.

Tabela 13. Placówki kultury w gminie w 2022 r.

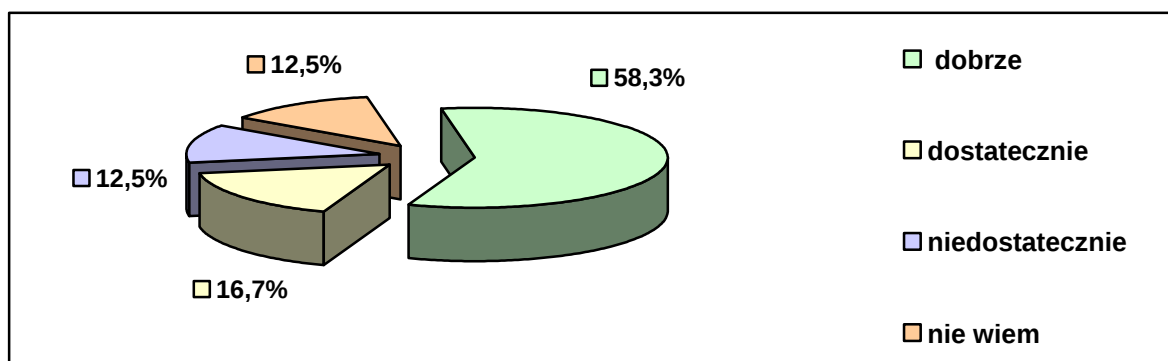
typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	54	4
biblioteki i filie	1	372	1

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Według 75% ankietowanych jest ona dostateczna lub dobra. Jednocześnie 12,5% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna i taki sam odsetek (12,5%) respondentów miał trudności z odniesieniem się do tej kwestii.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

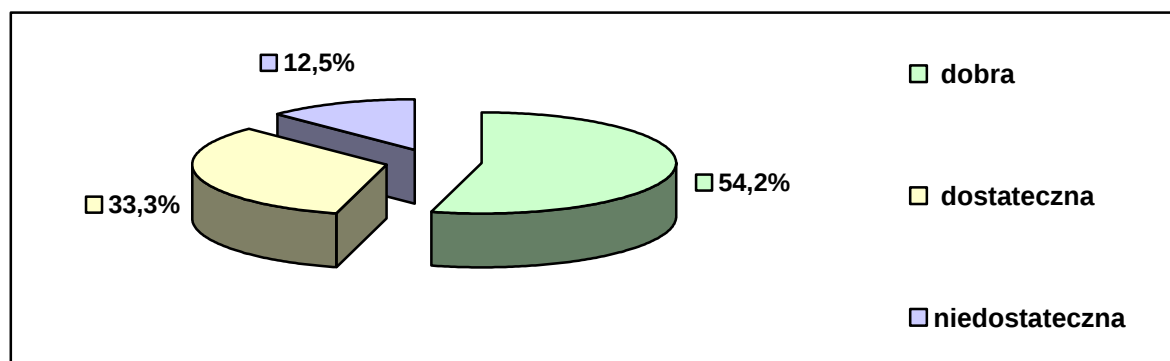
Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to 41,7% respondentów stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Jednak 25% badanych przedstawiło odmienną opinię. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie nie potrafiło 33,3% ankietowanych.

Brak żłobka jest problemem dla 50% respondentów. Zdaniem 8,3% badanych brak oferty opieki nad dziećmi do lat 3 nie jest istotnym problemem dla mieszkańców. Wysoki odsetek (41,7%) ankietowanych nie wyraził opinii w tej kwestii.

Bardzo pozytywnie oceniono obecną ofertę kulturalną w gminie, bowiem według 54,2% badanych jest ona dobra, a 33,3% respondentów stwierdziło, że jest dostateczna. Jednocześnie 12,5% ankietowanych przyznało, że jest ona

niedostateczna. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Zadania ochrony zdrowia w gminie realizuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radowie Małym. Placówka świadczy usługi w zakresie: medycyny rodzinnej, pielęgniarstwa rodzinnego, położnictwa rodzinnego oraz szczepień obowiązkowych i profilaktycznych. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 14. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2022 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich (w tym pielęgniarских)	1
liczba aptek i punktów aptecznych	1

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Gmina Radowo Małe charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak szpitale w Nowogardzie, Drawsku Pomorskim czy Gryficach. Dane dotyczące zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia tabela poniżej.

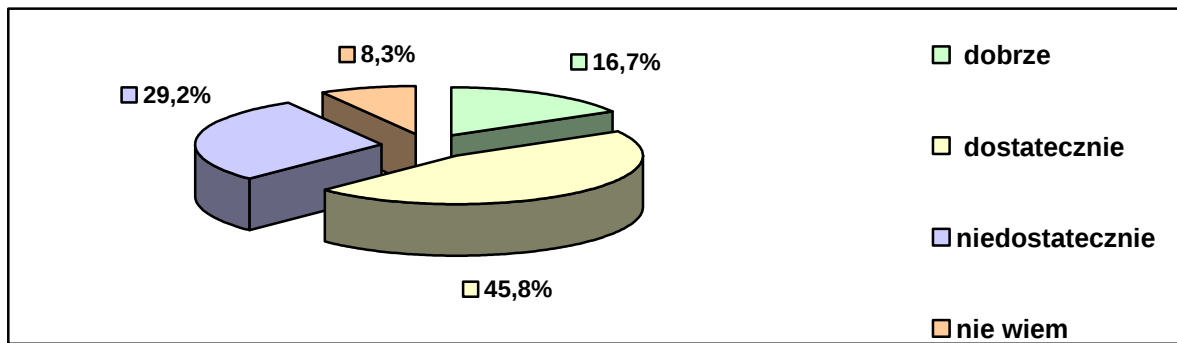
Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2022 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia”	Radowo Małe 17, 72-314 Radowo Małe
2.	Punkt Apteczny „Zdrowie”	Radowo Małe 92, 72-314 Radowo Małe

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Ochrona zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym. Rozkład odpowiedzi odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość uczestników badania pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 16,7% ankietowanych jest ona dobra, z kolei 45,8% badanych stwierdziło, że jest dostateczna. Jednak 29,2% respondentów uznało, że jest ona niedostateczna.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Radowo Małe służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się m.in. obiekty:

1. boisko sportowe w Radowie Małym;
2. boisko sportowe „Orlik” w Radowie Małym;
3. plac rekreacyjno-wypoczynkowy „Patelnia” w Radowie Małym;
4. plac zabaw w Radowie Małym.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby, związki i stowarzyszenia sportowe, m.in. Ludowy Klub Sportowy „Radowia” w Radowie Małym. Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 16. Sport i rekreacja w 2022 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	48
kluby sportowe	2
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 17. Kluby sportowe na terenie gminy w 2022 r.

lp.	nazwa klubu	adres
1.	LKS „Radowia” Radowo Małe	Radowo Małe 21, 72-314 Radowo Małe
2.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Radowie Małym	72-314 Radowo Małe

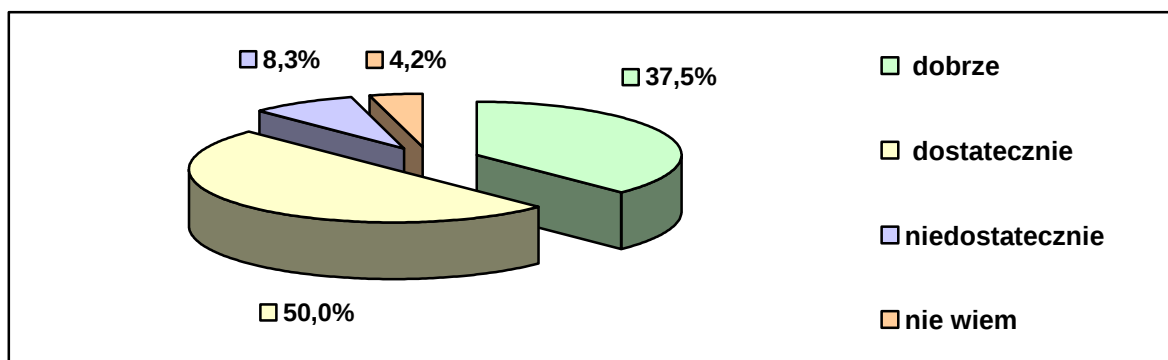
Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Gmina Radowo Małe leży na Wysoczyźnie Łobeskiej i Równinie Nowogardzkiej. Przez zachodnią część gminy przepływa rzeka Ukleja (dopływ Regi), która jest dostępna dla kajaków. Gmina charakteryzuje się unikalnymi walorami krajobrazowymi, bogactwem przyrody oraz czystością wód i powietrza. Wszystkie te czynniki stwarzają dogodne warunki do rozwoju turystyki. W północnej części gminy znajduje się rezerwat przyrody „Mszar nad jeziorem Piaski”. Rezerwat stanowi obszar torfowiska o powierzchni 4,06 ha w Nadleśnictwie Łobez. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie torfowiska przejściowego z rzadkimi i ginącymi gatunkami roślin.

Znaczną część powierzchni gminy stanowią lasy, które pod względem różnorodności siedlisk, stopnia naturalności i zachowania gatunków unikalnych należą do jednych z najcenniejszych na Pomorzu Zachodnim. Miłośnicy turystyki mogą w gminie korzystać ze ścieżek rowerowych prowadzących przez najatrakcyjniejsze tereny. Turyści mogą zatrzymać się w gospodarstwach agroturystycznych, które w swojej ofercie mają m.in. turystykę konną.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono uczestników badania o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu, doceniają podejmowane w gminie działania

na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez ankietowanych, bowiem 37,5% badanych uznało ją za dobrą, a 50% pytanych przyznało, że jest dostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 4,2% respondentów.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Resku, w latach 2020-2022 na terenie gminy Radowo Małe stwierdzono ogółem: 33 przestępstwa w 2020 r., 40 przestępstw w 2021 r. i 36 przestępstw w 2022 r. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w odniesieniu do mieszkańców gminy w rozbiu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	liczba przestępstw 2020	liczba przestępstw 2021	liczba przestępstw 2022
stwierdzono ogółem przestępstw:	33	40	36
w tym popełnionych przez nieletnich:	–	–	–
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:	2020	2021	2022
przeciwko życiu i zdrowiu	9	11	8
przeciwko wolności	1	–	–
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	7	9	9
przeciwko mieniu	10	8	9
przeciwko rodzinie i opiece	5	5	6
przeciwko wiarygodności dokumentów	–	–	–
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	1	1	2
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	–	–	–

Dane Komisariatu Policji w Resku.

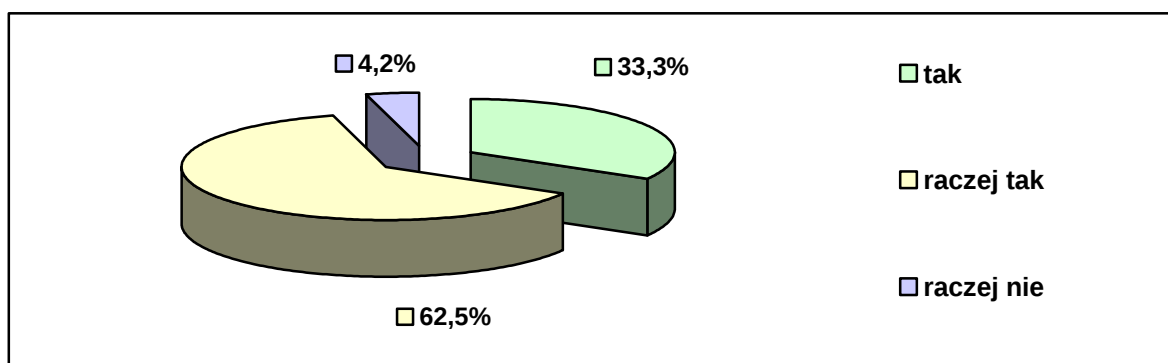
W 2022 r. na terenie gminy Radowo Małe stwierdzono 36 przestępstw, w tym m.in.: przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (8 przypadków, o 3 mniej w porównaniu z 2021 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (9 przypadków, bez zmian w porównaniu z 2021 r.), przestępstwa przeciwko mieniu (9

przypadków, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.), przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (6 przypadków, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Resku przeprowadzali na terenie gminy Radowo Małe interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2020 r. policjanci wszczęli 9 takich procedur, w 2021 r. – 12 i w 2022 r. – ponownie 12 procedur.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Radowo Małe uczestniczącym w badaniu pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi respondentów wynika, że w miejscu zamieszkania czują się oni bezpiecznie lub raczej bezpiecznie.

12. POMOC SPOŁECZNA

Na koniec 2022 r. kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym stanowiło 10 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 19. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2022 r.

rodzaj stanowiska	liczba osób/etatów – stan na 31.12.2022 r.	o ile osób/etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi	–	2

opiekuńcze		
pozostali pracownicy	4	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 20. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2022 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób – 31.12.2022 r.	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	3
	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		–	–
	średnie niekierunkowe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2022 r. w gminie Radowo Małe wskaźnik ten był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 125 mieszkańców.

Z końcem 2022 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik oraz 3 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik i 1 pracownik socjalny posiadali ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2020-2022 w gminie Radowo Małe na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2020-2022

wielkość wydatków (w zł)	2020	2021	2022
ogółem (^{w tym} na świadczenia z pomocy społecznej)	269 757,55	286 744,89	250 173,42
na zadania własne gminy	26 365,57	26 745,80	26 927,25
na zadania zlecone gminie	243 391,98	259 999,09	223 246,17

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 22. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2022

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2020	2021	2022
ogółem	–	606 536,40	123 346,00

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Wielkość środków przeznaczanych w gminie na świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020-2022 ulegała wahaniom. Warto dodać, że w latach 2021-2022 r. na realizację zadań z zakresu polityki społecznej pozyskiwano środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, których wartość w trakcie rozpatrywanego okresu się zmniejszała.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2020-2022 oraz struktury odbiorców pomocy społecznej i ich aktywności zawodowej.

Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

beneficjenci, którym przyznano decyzją świadczenie	2020	2021	2022
liczba osób	142	131	120
liczba rodzin	105	94	88
liczba osób w rodzinach	245	212	182
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	7,02%	6,19%	5,39%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 24. Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	61
18-25 lat	9
26-35 lat	17

36-45 lat	24
46-55 lat	21
56-65 lat	29
66 lat i więcej	6
razem	167

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 25. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	0
pracuje dorywczo	3
nie pracuje	33
studiuje	0
uczy się	0
na rencie	0
na emeryturze	4
na zasiłku dla bezrobotnych	0
bezrobotny bez prawa do zasiłku	38

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020-2022 malała. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2022 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
ubóstwo	72	61	33	147	139	64
bezdomność	3	3	4	3	3	4
potrzeba ochrony macierzyństwa	5	10	9	34	56	43
bezrobocie	60	61	47	174	159	126

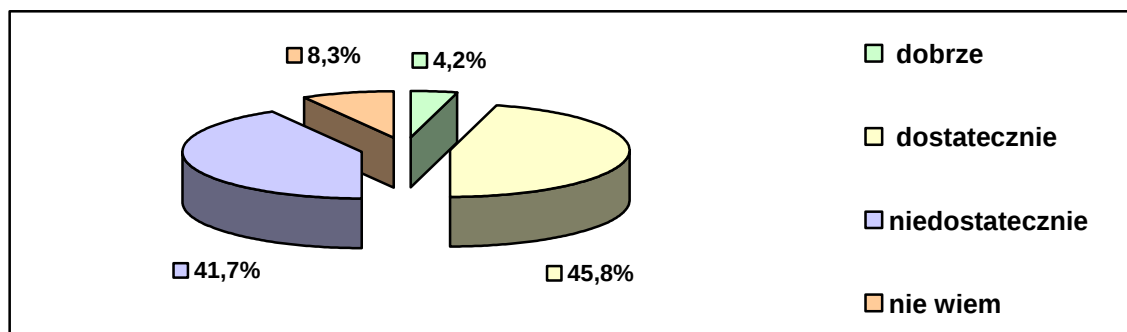
niepełnosprawność	28	32	36	47	46	57
długotrwała lub ciężka choroba	34	14	11	66	18	15
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4	3	3	12	15	8
w tym rodziny niepełne	3	3	1	8	15	5
w tym rodziny wielodzietne	2	1	1	9	5	5
przemoc domowa	1	0	0	3	0	0
alkoholizm	2	1	1	6	4	5
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	1	0	8	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 były ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W przypadku ubóstwa liczba rodzin korzystających ze wsparcia z roku na rok malała, w przypadku bezrobocia ulegała wahaniom, a w przypadku niepełnosprawności rosła. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

W badaniach ankietowych poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa badanych pozytywnie oceniła te działania, uznając je za dostateczne lub dobre. Jednocześnie 41,7% ankietowanych stwierdziło, że są one

niedostateczne. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miało 8,3% respondentów.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2020-2022

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
pieniężna	77	75	65	77	73	63	149	158	115
rzeczowa	67	58	57	43	39	36	146	125	106
praca socjalna	X	X	X	50	46	18	107	108	46
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	3	3	3	3	3	3	3	3	3
usługi opiekuńcze	13	12	10	13	12	10	21	18	12
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Ważnym narzędziem pracy socjalnej jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2020 r. zawarto 8 takich kontraktów, w 2021 r. – 15, natomiast w 2022 r. w gminie Radowo Małe zawarto 19 kontraktów socjalnych.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc **asystenta rodziny**, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka).

W 2022 r. 8 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się 16 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2020-2022.

Tabela 28. Asystenci rodziny w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5	8 (od stycznia do czerwca 2021 r.)	8
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	16	17	16
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	10	10	10
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	21 398,81	11 063,40	23 628,00

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów, liczby osób w nich przebywających oraz odpłatności za pobyt przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 29. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	3	0	4
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	7	7	6

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 30. Odpłatność za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
odpłatność za pobyt w DPS-ach osób z gminy (w zł)	233 400	231 839	160 746

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,

3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Radowo Małe zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba wydanych kart	22	34	43
liczba rodzin objętych wsparciem	10	12	43
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	0	9	22

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej OPS w Radowie Małym przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2020-2022 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, ulegała wahaniom. Malą natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne. Dane w tym zakresie prezentują poniższe tabele.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2019	2020	2021
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 059 243,00	1 174 942,00	1 083 715,90
liczba osób, którym przyznano świadczenie	355	332	323

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2020	2021	2022
zasiłek rodzinny	239	224	213
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	9	10	3
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	0	1	4
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	14	15	14
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	15	15	12
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku	135	122	116

szkolnego			
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	42	35	35
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	53	57	51
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	22	17	11
zasiłek pielęgnacyjny	89	84	80
świadczenie pielęgnacyjne	13	20	18
specjalny zasiłek opiekuńczy	3	1	2
zasiłek dla opiekuna	3	3	3
świadczenie rodzicielskie	27	24	21
razem	664	628	615

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

W latach 2020-2022 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2020-2022 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym realizował Program Rodzina 500+. Od 1.01.2022 r. wnioski w sprawie świadczenia wychowawczego przyjmuje wyłącznie drogą elektroniczną Zakład Ubezpieczeń Społecznych. OPS powyższe zadanie realizował do 31 maja 2022 r.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W latach 2020-2022 w gminie Radowo Małe nie przyznawano tego świadczenia.

W ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**” z pomocy skorzystało 72 dzieci i 43 osoby dorosłe w 2020 r., 72 dzieci i 43 osoby dorosłe w 2021 r. oraz 68 dzieci i 51 osób dorosłych w 2022 r.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek (we współpracy ze Stowarzyszeniem „Żyj Lepiej” w Orlu) realizował pomoc w zakresie dystrybucji bezpłatnych produktów żywnościowych. W 2021 r. z programu skorzystało 584 mieszkańców gminy oraz 28 obywateli Ukrainy.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	37	33	32
liczba przyznanych świadczeń	352	290	255
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	154 900,00	130 540,00	115 332,00

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy mogą korzystać z pomocy jednostek usytuowanych poza gminą, które obejmują swoim wsparciem jej teren. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia obejmujące teren gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2022 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Konopnickiej 42, 73-150 Łobez
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Bema 27, 73-150 Łobez
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Skarbowa 1, 73-150 Stargard
4.	Centrum Zdrowia Psychicznego	ul. Dawska 6, 73-150 Łobez
5.	Stowarzyszenie „Diogenes”	Rynowo 27, 73-150 Łobez
6.	Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. Łożnicka 31, 73-150 Łobez
7.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Niepodległości 13, 73-150 Łobez
8.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Wojska Polskiego 2, 73-150 Łobez
9.	Sąd Rejonowy w Stargardzie	ul. Niepodległości 15, 73-150 Łobez
10.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych i w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	ul. Niepodległości 15, 73-150 Łobez
11.	Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej	ul. Henryka Wieniawskiego 5, 71-142 Szczecin
12.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łobzie**. W roku szkolnym 2021/2022 z pomocy PPP skorzystało 34 uczniów zgłoszonych z powodu trudności dydaktycznych i wychowawczych (problemy okresu dorastania, konflikt w rodzinie, agresja, nadpobudliwość, przemoc domowa). Wydano 28 opinii pedagogiczno-psychologicznych, 15 orzeczeń do kształcenia specjalnego, 4 orzeczenia do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz 2 opinie o wczesnym wspomaganiu dziecka.

Na terenie Szkoły Podstawowej w Radowie Małym przeprowadzono prelekcję wraz z instruktą dla rodziców na temat „Jak pomagać dziecku w nauce”.

Na terenie PPP w Łobzie organizowane są spotkania w ramach Klubu Pedagoga, w którym uczestniczą również pedagodzy z placówek działających na terenie gminy Radowo Małe. W roku szkolnym 2021/2022 w ramach Klubu Pedagoga przeprowadzono prelekcję wraz z zajęciami warsztatowymi na temat: „Pierwsza pomoc emocjonalna – kryzysy psychiczne dzieci i młodzieży”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w tym zakresie.

Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	12	14	18
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	12	2
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	12	14	18
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	9	9
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	7	10	10
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	b.d.	b.d.	b.d.

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Radowo Małe w latach 2020-2022 była korzystna, bowiem malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2020-2022 stanowiły większość ogółu osób pozostających bez pracy, także malała. Podobnie zmniejszał się w trakcie rozpatrywanego okresu udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Stan bezrobocia w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób w wieku produkcyjnym	1 968	1 914	1 892
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	199	156	146
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	123	94	80

udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	10,11%	8,15%	7,72%
---	--------	-------	-------

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2020-2022 w powiecie łobeskim, województwie zachodniopomorskim i w kraju.

Tabela 38. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
stopa bezrobocia w powiecie łobeskim	18,0%	15,2%	15,0%
stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	8,3%	7,1%	6,6%
stopa bezrobocia w kraju	6,2%	5,4%	5,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2020-2022 powiat łobeski charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa zachodniopomorskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2022 r. dla gminy Radowo Małe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	26	14	53,8%
25-34 lata	34	24	70,6%
35-44 lata	28	17	60,7%
45-54 lata	29	13	44,8%
55-59 lat	17	12	70,6%
60 lat i więcej	12	X	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	12	4	33,3%
1-3 miesiące	42	16	38,1%

3-6 miesięcy	25	14	56,0%
6-12 miesięcy	16	14	87,5%
12-24 miesiące	12	7	58,3%
powyżej 24 miesięcy	39	25	64,1%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	7	6	85,7%
policealne i średnie zawodowe	19	13	68,4%
średnie ogólnokształcące	18	13	72,2%
zasadnicze zawodowe	47	17	36,2%
gimnazjalne i niższe	55	31	56,4%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	24	16	66,6%
do 1 roku	27	15	55,5%
1-5 lat	43	29	67,4%
5-10 lat	24	11	45,8%
10-20 lat	18	7	38,9%
20-30 lat	8	2	25,0%
30 lat i więcej	2	0	0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Na koniec 2022 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat oraz osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy. Najmniej bezrobotnych w 2022 r. było w następujących grupach: osób ze stażem pracy powyżej 30 lat, osób z wykształceniem wyższym oraz osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca oraz od 12-24 miesięcy.

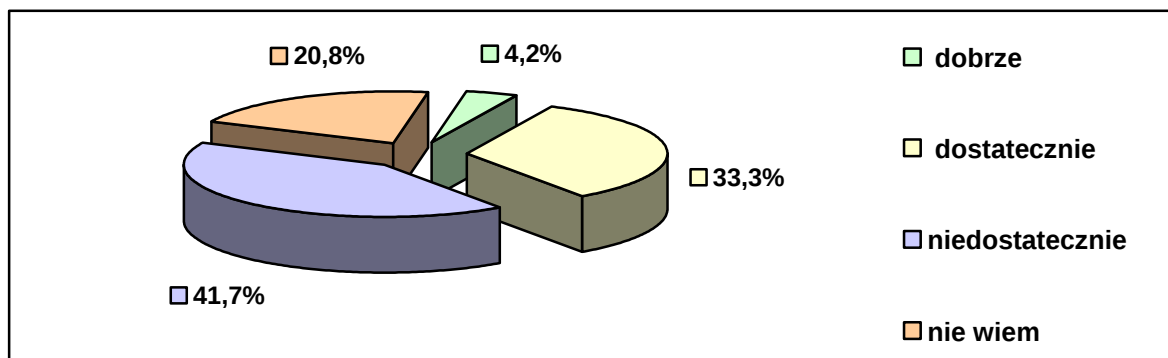
Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób w wieku 25-34 oraz 55-59 lat, ze stażem pracy od 1 do 5 lat oraz osób pozostających bez pracy od 6-12 miesięcy.

Wśród ogółu bezrobotnych w gminie (146) – 125 osób znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 43 osoby były w wieku do 30. roku życia, w tym 26 osób było do 25. roku życia, 68 osób było długotrwale bezrobotnych, 43 osoby były w wieku powyżej 50 lat, 2 osoby korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, 18 osób posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat.

Na koniec 2022 r. nie było dostępnych żadnych ofert pracy dla osób bezrobotnych w gminie.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zaledwie 4,2% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dobre, z kolei 33,3% ankietowanych oceniło je jako dostateczne. Jednak 41,7% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Działania tych nie potrafiło ocenić 20,8% respondentów.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Radowo Małe z powodu bezdomności w latach 2020-2022 była nieznaczna, ale należy zauważyć jej wzrost w ostatnich latach, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 40. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin	3	3	4
liczba osób w rodzinach	3	3	4

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższe tabele prezentują dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Radowo Małe oraz przeznaczonych na działania profilaktyczne.

Tabela 41. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2020-2022

rodzaj	wartość w zł		
	2020	2021	2022
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	37 419,00	46 842,00	47 843,00

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Tabela 42. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2020-2022 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

wielkość wydatków (w zł)	2020	2021	2022
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	35 419,00	44 542,00	46 793,00
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	2 000,00	2 300,00	1 050,00
na przeciwdziałanie przemocy domowej	–	–	–
razem	37 419,40	46 842,60	47 843,00

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

W latach 2020-2022 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Radowo Małe systematycznie rosła. Wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień również wzrastała w trakcie rozpatrywanego okresu.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Radowie Małym przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 43. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	6	6	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 44. Działalność GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

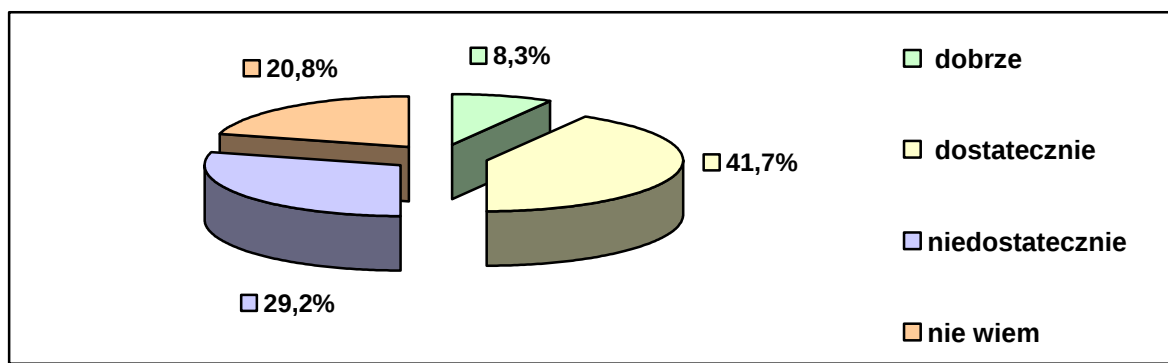
zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	21	31	32
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	0	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W latach 2020-2022 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, wzrastała i wyniosła odpowiednio: 21, 31 i 32 osoby. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 3 osób w 2020 r. i 1 osoby w 2022 r.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, to w analizowanym okresie GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, ani nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko osobom stosującym przemoc domową.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano uczestników badania. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiono w wykresie zamieszczonym poniżej.

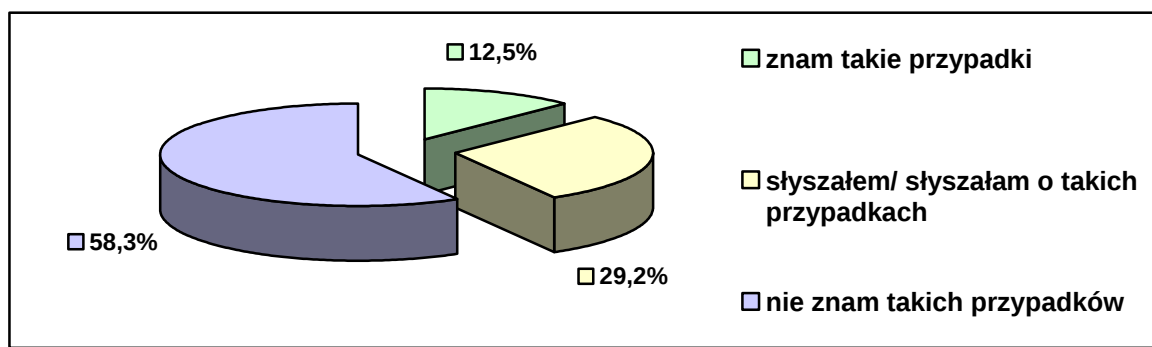
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według połowy badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre lub dostateczne. Jednak 29,2% ankietowanych stwierdziło, że są one niedostateczne. Prawie 21% respondentów nie przedstawiło opinii w tej sprawie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowani odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

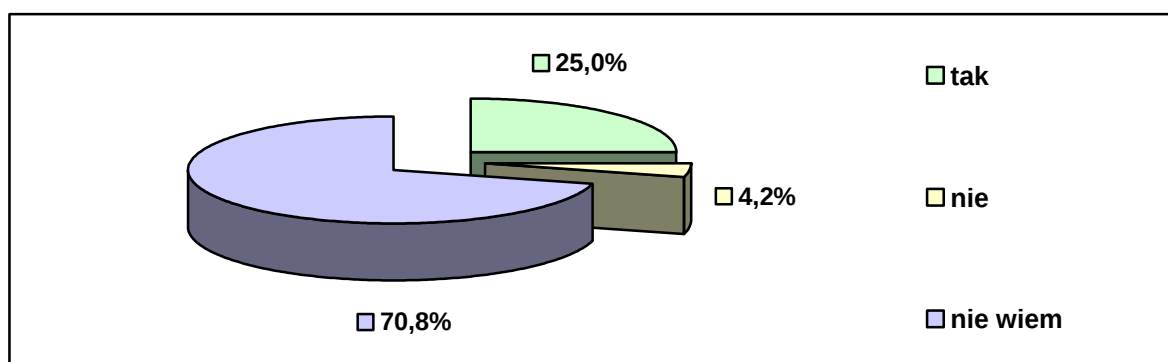

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 41,7% respondentów twierdzi, iż zna lub słyszało o przypadkach stosowania przemocy domowej. Jednocześnie 58,3% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Ryzyko nasilania się problemu przemocy domowej na terenie gminy potwierdziło 25% badanych. Zdaniem 4,2% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (70,8%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom przemocy domowej umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie

procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Funkcjonowanie w gminie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej** reguluje nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 2010 roku. Zadaniem Zespołu jest podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy domowej w tym realizacja procedury „Niebieskie Karty”. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, prokuratury czy organizacji pozarządowych. Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych przemocą. Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Radowo Małe prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 45. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	12	14	14
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	9	12	12
w tym sporządzone przez Policję	6	10	11
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	3	2	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	9	12	12
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	0	0
liczba spraw sądowych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Radowo Małe.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej pomoc świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 2 rodzinom (6 osobom w rodzinach) w 2020 r., 1 rodzinie (4 osobom w rodzinie) w 2021 r. i 1 rodzinie (5 osobom w rodzinie) w 2022 r. Wsparcia z powodu

przemocy domowej udzielono 1 rodzinie (3 osobom w rodzinie) w 2020 r. Pomocy z powodu narkomanii w rozpatrywanym okresie nie udzielono.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii i programów, warsztatów, spotkań edukacyjnych, szkoleń, konkursów i pogadanek oraz imprez kulturalnych i rekreacyjnych promujących zdrowy styl życia, a w ramach alternatywnych form spędzania czasu wolnego zajęć sportowych.

W gminie Radowo Małe jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową jest (obok OPS-u, GKRPA i ZI) funkcjonujący w Punkt Poradnictwa Rodzinnego bezpłatnej pomocy psychologicznej. Pomoc psychologa obejmuje takie problemy jak: uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard), pomoc dla rodzin osób z uzależnieniem, pomoc osobom doznającym przemocy domowej, porady rodzinne (konflikty małżeńskie i inne) oraz porady wychowawcze, kłopoty i kryzysy innego rodzaju.

Poniższa tabela przedstawia wykaz jednostek wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową funkcjonujących na terenie gminy w 2022 r.

Tabela 46. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, funkcjonujących na terenie gminy w 2022 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Radowo Małe 70, 72-314 Radowo Małe
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	
3.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Radowo Małe 21, 72-314 Radowo Małe

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych: Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Radowie Małym

(liczba uczniów: 226, liczba nauczycieli: 34) oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej Nr 1 w Radowie Wielkim (liczba uczniów: 91, liczba nauczycieli: 23).

Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż uczniowie obu szkół mogą korzystać z porad pedagoga, psychologa, logopedy, doradcy zawodowego, a także opieki pielęgniarskiej. Uczniowie obu placówek korzystają z boiska sportowego, mają zapewniony dostęp do Internetu, natomiast z sali gimnastycznej mogą korzystać uczniowie jednej szkoły. W placówkach nie utworzono klas lub grup integracyjnych. W szkołach prowadzone jest dożywianie uczniów. Placówki zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz zajęcia dodatkowe, a także oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

W badaniu stwierdzano występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 47. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2021/2022

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	4
sięganie po alkohol	–
sięganie po narkotyki	–
niszczenie mienia szkolnego	–
kradzieże na terenie szkoły	–
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	–
udział w grupach negatywnych	–

agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3
autoagresja	3
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	–
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 48. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2021/2022

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	2
zaniedbanie	–
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc domowa	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 4 przypadki palenia papierosów, po 3 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej i autoagresji oraz 1 przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. W środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono po 2 przypadki bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz przemocy domowej. Przedstawiciele badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin uboższych, opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów.

Pomoc uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej jest świadczona poprzez rozmowy z pedagogiem i pedagogiem specjalnym, jak również pogadanki z funkcjonariuszami policji i straży pożarnej.

Do instytucji i organizacji, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatową Komendę Policji.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Radowo Małe wynika, że w latach 2020-2022 liczba osób w wieku poprodukcyjnym malała, natomiast udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy ulegał niewielkim wahaniom. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 49. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba mieszkańców gminy ogółem	3 491	3 425	3 377
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	821	821	805
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	23,5%	23,9%	23,8%

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Szczegółowa analiza struktury demograficznej populacji gminy zawarta w Rozdziale 3. Części Diagnostycznej niniejszego dokumentu ukazuje niekorzystne tendencje: nieznacznie malejąca liczba osób starszych przy malejącej liczbie dzieci i młodzieży, liczbie osób w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyroście naturalnym pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach swojej działalności OPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 50. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin	13	12	10
liczba osób łącznie w rodzinach	21	18	12

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Wśród odbiorców pomocy społecznej w 2022 r. było ogółem 29 osób w wieku powyżej 56 lat, w tym 6 powyżej 66 lat.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej, brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny oraz problemy komunikacyjne. Zwrócono także uwagę na marginalizację i wykluczenie społeczne, niedostateczną ofertę spędzania czasu wolnego oraz brak klubu seniora.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 8,4% badanych. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, można wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Bieżące informacje dotyczące osób z niepełnosprawnościami są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób z niepełnosprawnościami nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób z niepełnosprawnościami w gminie Radowo Małe, zawierają dane

dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym wynika, że w latach 2020-2022 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2020-2022.

Tabela 51. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin	28	32	36
liczba osób łącznie w rodzinach	47	46	57

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Należy dodać, że w 2022 r. OPS przyznał 12 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności** w Stargardzie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Radowo Małe.

Tabela 52. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	61	59	49
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	377	403	359
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	134	155	125
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	174	183	160
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	47	41	50

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie.

Osoby z niepełnosprawnościami z terenu gminy Radowo Małe mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez **Powiatowe Centrum Pomocy**

Rodzinie w Łobzie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 53. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób z niepełnosprawnościami z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	2	0	3
liczba osób z niepełnosprawnościami z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	6	7	10
liczba osób z niepełnosprawnościami z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	0	3

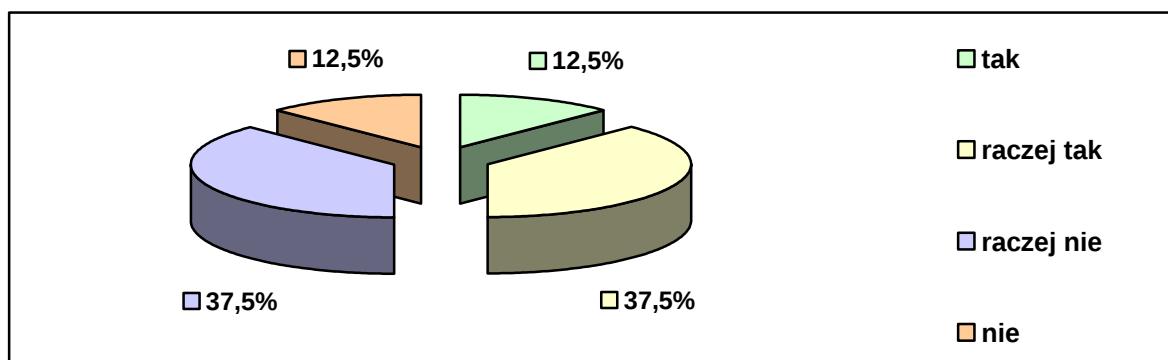
Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób z niepełnosprawnościami w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz utrudniony dostęp do odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób z niepełnosprawnościami. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne oraz brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób z niepełnosprawnościami w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i z niepełnosprawnościami, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami w działaniach realizowanych na terenie gminy. Według 50% uczestników badania w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami. Tyle samo (50%) ankietowanych wyraziło odmienną opinię. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2022 r. na terenie gminy Radowo Małe działało 9 organizacji pozarządowych, m.in.: Stowarzyszenie „Aktywne Radowo”, Stowarzyszenie „Pokolenie”, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orle i Okolic „Żyj lepiej”, Koło Gospodyń Wiejskich w Radowie Małym oraz Polski Związek Wędkarski Koło PZW „Sumik”. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania realizacji zadań własnych.

W 2022 r. w gminie Radowo Małe funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 54. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

nazwa	adres
Parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej	Radowo Małe 29a, 72-314 Radowo Małe
Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Radowo Wielkie 14, 72-314 Radowo Małe

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

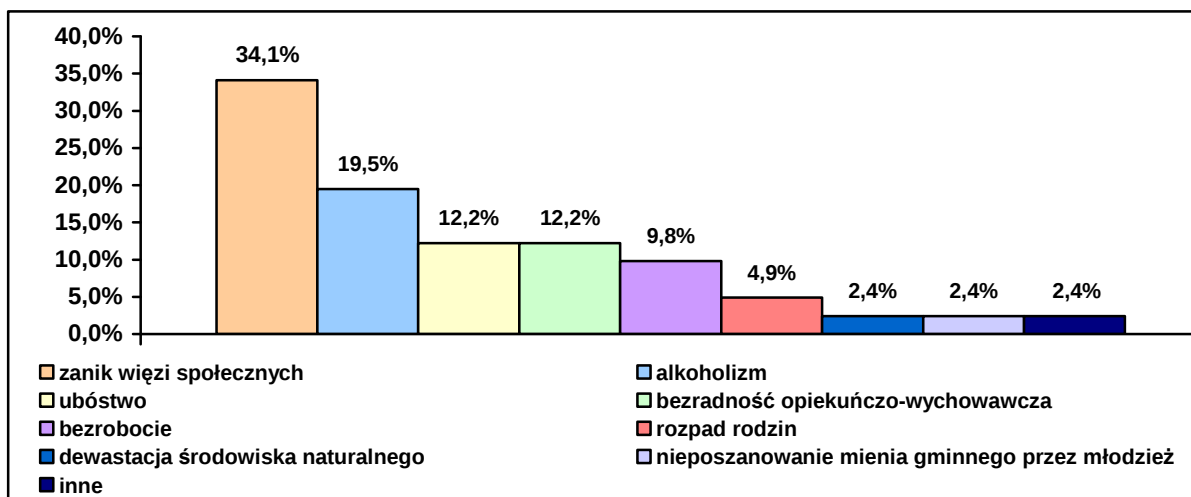
Wymienione parafie z gminy wchodzą w skład archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej, zaś według podziału dekanalnego obie należą do dekanatu Resko.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Respondentów poproszono również o ocenę komunikacji z władzami samorządowymi i ocenę poziomu zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenie gminy.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm, bezrobocie i zanik więzi społecznych. W dalszej kolejności wymieniali rozpad rodzin, narkomanię, ubóstwo oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a także dewastację środowiska naturalnego. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

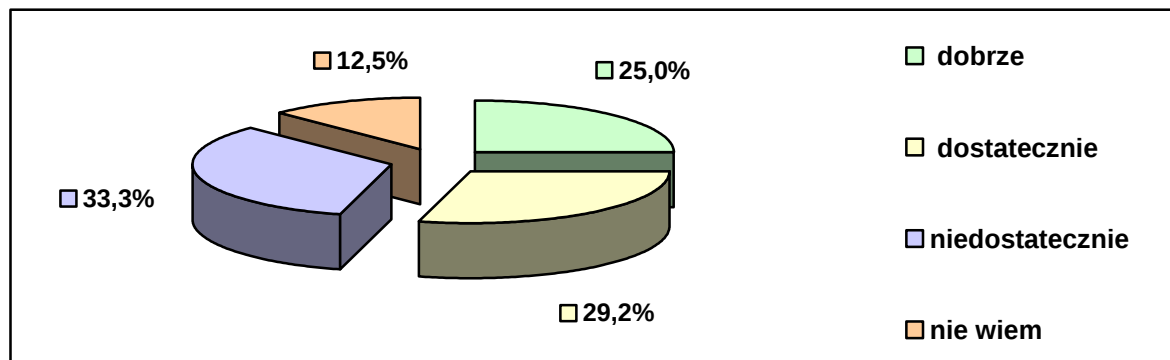
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych, wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych, a także stworzenia oferty zajęć dla młodzieży. Zwrócono również uwagę na potrzebę organizowania częstszych spotkań władz gminy z mieszkańcami oraz inicjowania wyjazdów np. do teatru oraz wycieczek do większych ośrodków miejskich. Według części respondentów realizowane na terenie gminy działania są wystarczające, jednak zainteresowanie i zaangażowanie mieszkańców jest znikome.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej utworzenie żłobka, wytyczanie ścieżek rowerowych oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Komunikacja między władzami samorządowymi a mieszkańcami została oceniona pozytywnie, bowiem 25% uczestników badania uznało ją za dobrą, a kolejne 29,2% ankietowanych stwierdziło, że jest dostateczna.

Jednocześnie 33,3% respondentów wyraziło opinię negatywną, a 12,5% pytanym nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

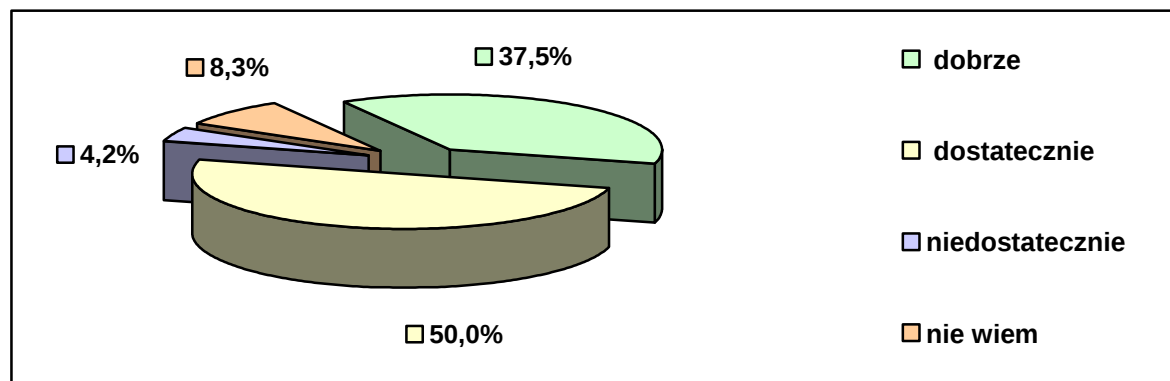
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Radowo Małe jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy 87,5% respondentów wyraziło opinię pozytywną.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która

opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W latach 2020-2022 w gminie Radowo Małe struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale ponad połowę mieszkańców stanowili mężczyźni. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 55. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2020-2020

zakres danych	2020	2021	2022
liczba ludności gminy ogółem	3 491	3 425	3 377
liczba kobiet	1 729	1 699	1 666
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	49,53%	49,60%	49,33

Dane Urzędu Gminy Radowo Małe.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie w latach 2020-2022 kobiety stanowiły większość ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 56. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba bezrobotnych ogółem	199	156	146
liczba bezrobotnych kobiet	123	94	80
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	61,8%	60,2%	54,8%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

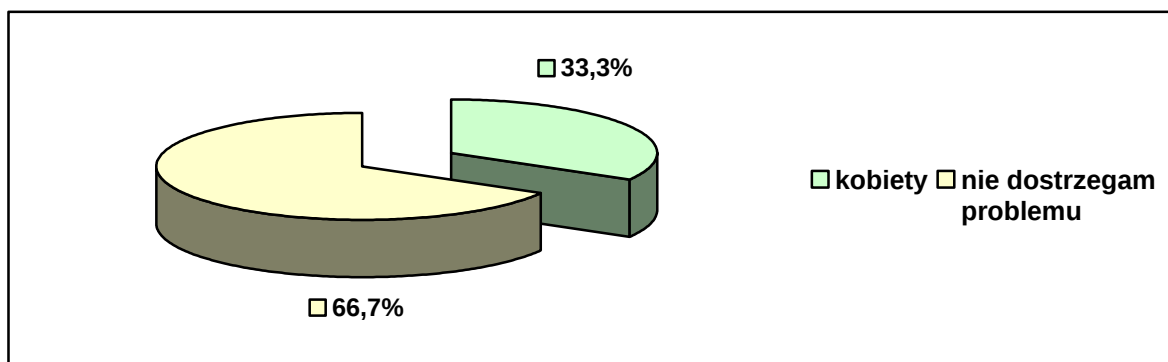
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały w wielu wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 oraz 55-59 lat, osób ze stażem pracy od 1 do 5 lat oraz osób pozostających bez pracy od 6-12 miesięcy. Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność podejmowania działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Radowo Małe przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy

przedłożono w sumie 24 ankiety wypełnione przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiono w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

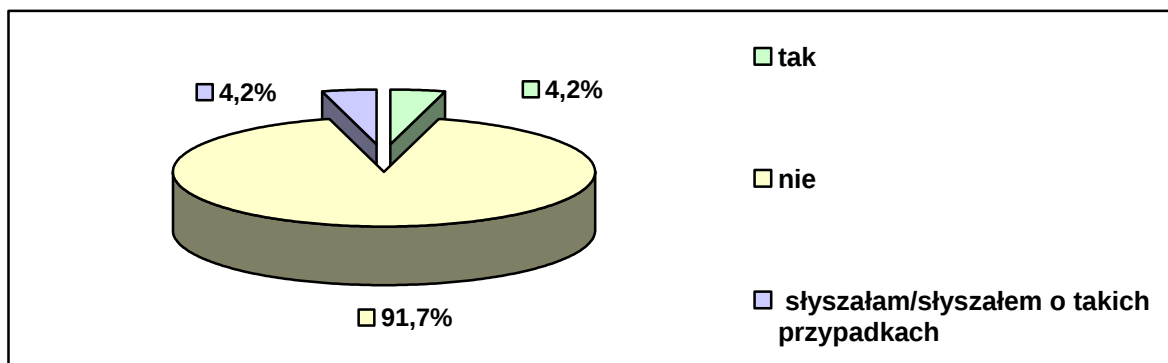

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (66,7%) ankietowanych nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu. Według 33,3% badanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Nikt z pytanych nie stwierdził, że są to mężczyźni.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (91,7%) spośród pytanych mieszkańców odpowiedziała, że nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 4,2% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć, i tyle samo badanych (4,2%) przyznało, że o takich przypadkach słyszało. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

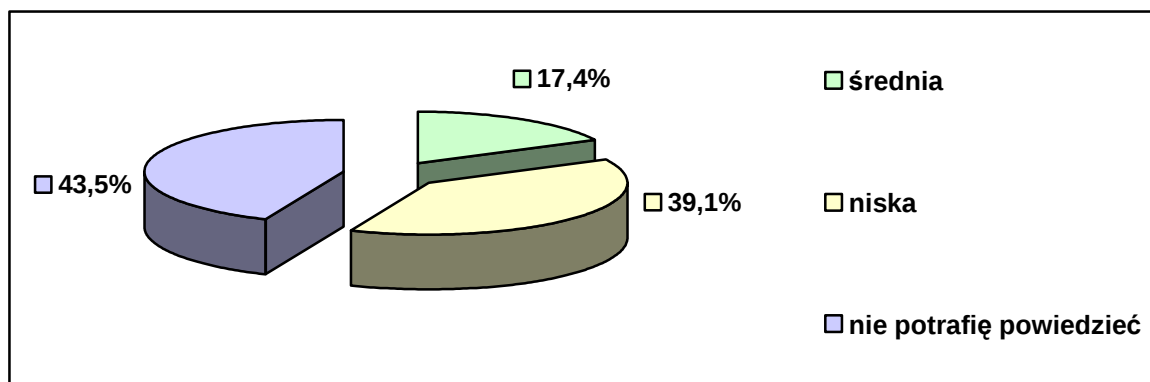
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego.

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres pokazuje rozkład odpowiedzi.

Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Według 45,8% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, z kolei 4,2% ankietowanych stwierdziło, że jest średnia. Wysoki odsetek (50%) respondentów nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Ponad 12% badanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło 25% ankietowanych. Wysoki odsetek (62,5%) respondentów nie potrafił rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy i płace (po 33,3%) oraz awans zawodowy (22,2%) i życie rodzinne (11,1%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans

kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy.

Z udzielonych wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna ich część dostrzega problemy nierówności szans oraz dyskryminacji płciowej i identyfikuje je nie tylko w obszarze zatrudnienia, a ponad połowa respondentów potrafiła ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie daje się zauważyć znaczny odsetek badanych, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów, a co za tym idzie, także skutków, jakie powyższe problemy wywołują w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność oraz kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

OBSZARY ANALIZY SWOT	
BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	I
RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	II
ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	III
STAROŚĆ	IV
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	V
KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	VI

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • wykwalifikowana kadra pracowników pomocy społecznej do prowadzenia usług i pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie	• nieprowadzenie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych) mogących zapewnić nowe miejsca pracy • niska aktywność i brak motywacji wśród osób bezrobotnych • dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz korzystania ze świadczeń pomocy społecznej • brak programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem
szanse	zagrożenia
• zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności	• brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • małe zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie • zwiększająca się liczba osób ubogich wśród mieszkańców gminy • niska aktywność i brak motywacji wśród osób bezrobotnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, dysponowanie wykwalifikowaną kadrą pracowników pomocy społecznej do prowadzenia usług i pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym, a także diagnozowanie problemu bezdomności w gminie. Szczególnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: małe zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych, brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, niska aktywność i brak motywacji wśród osób bezrobotnych, niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie oraz zwiększająca się liczba osób ubogich wśród mieszkańców gminy.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
- wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo - zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia - dysponowanie placówką wsparcia dziennego - dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów - profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra gotowa do świadczenia usług na rzecz osób i rodzin	- dysfunkcje w rodzinach wynikające w szczególności z problemów opiekuńczo-wychowawczych - postawy roszczeniowe części rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej - brak zintegrowanych działań na rzecz osób i rodzin oraz koordynacji działań pomiędzy instytucjami - niedostateczna liczba lokali socjalnych na terenie gminy w stosunku do potrzeb
szanse	zagrożenia
- pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i problemów w rodzinach - wzrost świadomości społecznej o zagrożeniach - zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy - wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą domową - nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy domowej - zjawisko zmniejszającego się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy domowej	- nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin - niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej - kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości - starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny w gminie

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa** zwraca uwagę na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, dysponowanie placówką wsparcia dziennego, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra gotowa do świadczenia usług na rzecz osób i rodzin. Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza: nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej, kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości, jak również starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny w gminie.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych przez GKRPA oraz instytucje współpracujące: placówki oświatowe, świetlice i inne • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze	• występujący problem sięgania po alkohol, papierosy, narkotyki i inne używki wśród dzieci, młodzieży i dorosłych • brak motywacji u osób dotkniętych uzależnieniem do skorzystania z pomocy • brak na terenie gminy lekarza specjalisty, np. stomatologa
szanse	zagrożenia
• brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • dostępność środków finansowych na realizację programów profilaktycznych i specjalistycznego poradnictwa • udział w cyklicznych szkoleniach dla rodzin, dzieci, młodzieży, kadry oświatowej z zakresu problematyki uzależnień • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze	• niedostateczna liczba dobrowolnych deklaracji podjęcia leczenia od uzależnień • niska skuteczność i efektywność podejmowanych działań na rzecz osób uzależnionych • kryzys funkcji rodziny i konflikty spowodowane problemem uzależnień

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, prowadzenie działań

profilaktycznych i edukacyjnych przez GKRPA oraz instytucje współpracujące: placówki oświatowe, świetlice i inne, jak również podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze. Mimo przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane zagrożenia – niska skuteczność i efektywność podejmowanych działań na rzecz osób uzależnionych, niedostateczna liczba dobrowolnych deklaracji podjęcia leczenia od uzależnień oraz kryzys funkcji rodziny i konflikty spowodowane problemem uzależnień – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • organizowanie wydarzeń integrujących osoby starsze • organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych • udzielanie wsparcia rodzinom w których przebywają osoby starsze	• starzenie się społeczeństwa • narastający problem braku opieki nad osobami starszymi • brak kompleksowej opieki medycznej oraz rehabilitacyjnej • brak na terenie gminy dziennego klubu seniora
szanse	zagrożenia
• dostęp osób starszych do takich form wsparcia, jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu • możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych	• zwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • rosnąca liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • niewystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, organizowanie wydarzeń integrujących osoby starsze, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, jak również udzielanie wsparcia rodzinom w których przebywają osoby starsze. Uwagę zwracają jednak zagrożenia: zwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, rosnąca liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, występowanie przypadków

pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin, jak również niewystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób z niepełnosprawnościami z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • upowszechnianie wśród osób z niepełnosprawnościami ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób z niepełnosprawnościami • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością	• brak działań mających na celu likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom z niepełnosprawnościami
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • przystąpienie przez gminę do udziału w programach rządowych dla osób niepełnosprawnych • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	• wzrastająca liczba osób dorosłych z orzeczoną stopniem niepełnosprawności • wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, informowanie osób z niepełnosprawnościami z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, a także prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością. Nie należy jednak tracić

z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich: wzrastająca liczba osób dorosłych z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, jak również brak działań mających na celu likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom z niepełnosprawnościami. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom z niepełnosprawnościami.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego	• brak działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu
szanse	zagrożenia
• odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia mieszkańców • stale rosnąca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • rosnące zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej	• niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną

• zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb	

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej. Zasygnalizowane słabe strony i zagrożenia, z jakimi należy się zmierzyć to niepodejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu, a także niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną.

22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Z uwagi na fakt, że istnieje konieczność zachowania ciągłości działań o charakterze strategicznym, punktem odniesienia dla programowania aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 powinna być poprzednia strategia, tak aby kontynuować to, co wymaga dalszych inwestycji społecznych oraz wprowadzać zmiany w tych elementach, które wymagają korekty z uwagi na współczesny kontekst społeczny, gospodarczy, środowiskowy, czy także ten związany ze skutkami pandemii koronawirusa. W ramach oceny wdrożenia poprzednio realizowanej strategii wskazano m.in. trudności i osiągnięcia we wdrażaniu strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii:

- brak wyspecjalizowanej kadry;

- brak chęci do współpracy ze strony mieszkańców;
- ograniczone środki finansowe na realizację założonych celów strategicznych.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- promowanie gminy poprzez imprezy okolicznościowe;
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej, upowszechnianie ofert pracy;
- korzystanie z prac społeczno-użytecznych, stażów, robót publicznych;
- przystąpienie oraz realizacja programu Korpus Wsparcia Seniora;
- praca socjalna z osobami ubogimi i bezrobotnymi, motywowanie do podjęcia zatrudnienia i rozwiązywania problemów;
- zawieranie kontraktów socjalnych;
- pomoc materialna z systemu pomocy społecznej.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- pozyskiwanie nowych inwestorów;
- wspieranie i promowanie przedsiębiorczości;
- tworzenie w gminie mieszkań socjalnych, komunalnych;
- współpraca z ośrodkami dla osób bezdomnych;
- kontynuacja opieki wytchnieniowej oraz Korpusu Wsparcia Seniora;
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych oraz asystenta osoby niepełnosprawnej;
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

W ocenie realizacji założeń poprzedniej strategii uwzględniono osiągnięcia, ograniczenia oraz zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych. Mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponowano ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Dodatkowe uwagi:

Większość działań strategicznych została w pełni zrealizowana. Pozostałe działania są w trakcie realizacji.

III. PROGRAMOWANIE

Diagnoza problemów społecznych oparta na analizie źródeł zastanych oraz wyników badań ankietowych, a także analizie SWOT wybranych obszarów problemowych pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej**
4. **Wspieranie osób starszych i z niepełnosprawnościami**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Radowo Małe zapewnia mieszkańcom szeroką dostępność do usług społecznych, stwarza warunki sprzyjające rozwojowi lokalnego kapitału społecznego, integruje lokalną społeczność oraz przeciwdziała marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„W trosce o podniesienie jakości życia mieszkańców Gmina Radowo Małe podejmuje zintegrowane działania zmierzające do rozwiązywania problemów społecznych”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Pomoc mieszkańcom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem.	- Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. - Aktywne ograniczanie zjawiska dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności poprzez m.in. podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. - Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz z Kościołami. - Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. - Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy	działania ciągłe

	osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.	
2. Aktywizacja zawodowa i wsparcie dla osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.	1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami, instytucjami, a także organizacjami pozarządowymi i Kościołami w celu podniesienia skuteczności wsparcia adresowanego do osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 5. Rozwój współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy. 6. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 7. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 8. Promowanie w obszarze rynku pracy oraz w życiu publicznym zasady równości szans kobiet i mężczyzn.	działania ciągłe w zależności od potrzeb

3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.	1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.	działania ciągłe
---	--	------------------

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2022 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	6 841 252,26	7 000 000,00	UG/OPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	0	5%	UG/OPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	120	110	OPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	63	50	OPS	raz w roku

bezrobocia	osoba	86	70	OPS	raz w roku
bezdомności	osoba	10	5	OPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy	%	5,39	5	OPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	45	55	OPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	19	23	OPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	146	130	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	80	70	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	7,72	6,00	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, TROSKA O ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	1. Udzielanie rodzinom pomocy z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny i edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-	działania ciągłe

	wychowawczych oraz monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 5. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 6. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 7. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.	
2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Rozpoznawanie i zabezpieczanie potrzeb społecznych dzieci i młodzieży, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.	działania ciągłe

3. Przeciwdziałanie problemom uzależnień, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.	1. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 2. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy domowej. 3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 6. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 7. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą domową, problemami alkoholowymi i narkomanii.	działania ciągłe
--	--	-------------------------

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2022 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	88	80	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	3	6	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	18	25	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	8	10	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu	rodzina	1	2	OPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	0	OPS	raz w roku
przemocy domowej	rodzina	0	2	OPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej zakończonych założeniem	karta	12	10	ZI	raz w roku

Niebieskiej Karty					
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	323	310	OPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	32	36	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	43	48	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Aktywna polityka senioralna – realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i monitorowanie sytuacji osób starszych i z niepełnosprawnościami. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 5. Podejmowanie współpracy z Kościołami i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i z niepełnosprawnościami. 6. Poszerzanie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami. 7. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami.	działania ciągłe
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.	1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom z niepełnosprawnościami. 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.	działania ciągłe

	3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami i podejmowanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami. 5. Uwzględnianie udziału osób z niepełnosprawnościami w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach. 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby z niepełnosprawnościami.	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2022 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	805	815	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	23,8	24,9	UG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	6	12	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu	rodzina	36	40	OPS	raz w roku

niepełnosprawności					
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	12	16	OPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	6	10	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób z niepełnosprawnościami, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób z niepełnosprawnościami, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb	1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki	działania ciągłe

mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołecznego oraz zdrowego stylu życia.	zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz realizowanie programów zdrowotnych. 3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 5. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.	
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.	1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i Internetu.	działania ciągłe
3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.	1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 2. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych	działania ciągłe

	na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 4. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2022 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej	działanie	1. Program „Depresja” realizowany we wszystkich klasach szkoły podstawowej; 2. Warsztaty profilaktyczne „Trzymaj Formę” realizowane w szkole.	W zależności od możliwości poszczególnych organizatorów.	UG, NGOs, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	Radowski Nordic Walking; Turniej piłki plażowej; Maraton rowerowy z okazji 104. rocznicy odzyskania Niepodległości; Spływ kajakowy.	W zależności od możliwości poszczególnych organizatorów.	UG, NGOs, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-sportowe	raz w roku
badania profilaktyczne mieszkańców, dzieci	badanie	Badania mammograficzne dla kobiet; Bezpłatne badania	W zależności od możliwości poszczególnych	UG, NGOs, placówki oświatowe,	raz w roku

i młodzieży szkolnej		okulistyczne; Badania profilaktyczne w szkole: 1. Badanie optometryczne. 2. „Dbamy o zdrowie dzieci z subregionu szczecineckiego – profilaktyka wad postawy”.	organizatorów	placówki ochrony zdrowia	
przestępstwa popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	36/0	30/0	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych	program/osoba	1. „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach” kl. 4-8; 2. „Higiena naszą tarczą obronną” kl. 1-3; 3. „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zajadamy” – przedszkole; 4. „Zdemaskuj depresję” kl. 8; 5. „Trzymaj formę” kl. 4-8; 6. „Unplugged” kl. 7; 7. „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – przedszkole.	W zależności od możliwości poszczególnych organizatorów.	placówki oświatowe, PPP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Pożarna, społeczność lokalna	Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.
---	------------------------------	--

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 6. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób	działania ciągłe

	uzależnionych oraz ich rodzin. 7. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy	
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.	1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy. 2. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania. 3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2022 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	6	13	OPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki	organizacja	0 w obszarze polityki społecznej	0	UG, NGOs, OPS	raz w roku

społecznej					
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	0	3	UG, OPS, ZI, GKRPA, NGOs	raz w roku
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	organizacja	9	12	UG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań

zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.	- ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, TROSKA O ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ	- sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin,

	- podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy domowej,
CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.	- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i z niepełnosprawnościami, - zwiększenie udziału seniorów i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem.
CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.	- zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,

	- zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO.	- podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych ujęto poziom wydatków gminy w 2022 r. z działów klasyfikacji budżetowej:

- 801 – oświata i wychowanie – 5 765 472,17 zł,
- 851 – ochrona zdrowia – 68 029 zł,
- 852 – pomoc społeczna – 1 389 854 zł,
- 854 – edukacyjna opieka wychowawcza – 13 440 zł,
- 855 – rodzina – 2 943 265 zł.

Szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację wskazanych zadań będzie nie niższa niż w roku 2022, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym wraz z jego Kierownikiem.

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowność ich wdrażania. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Monitoring realizacji założeń Strategii prowadzony będzie z wykorzystaniem analizy wskaźników przypisanych do celów strategicznych, składającej się z kilku etapów, takich jak: zbieranie danych i informacji, analiza danych i informacji, przygotowanie sprawozdania z realizacji Strategii. Analiza prowadzona będzie corocznie. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego (2022 roku) i roku badania (dynamika).

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Strategii. Strategia jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Projekt ewaluacji musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Najczęściej spotykanymi kryteriami ewaluacyjnymi są:

- trafność – ocenia adekwatność planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie;

- skuteczność – ocenia stopień realizacji zakładanych celów (czy osiągnięto to, co zaplanowano), skuteczność użytych metod, instytucji oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty;
- efektywność – ocenia relację między nakładami, kosztami zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi) a osiągniętymi efektami interwencji;
- użyteczność – ocenia całość rzeczywistych efektów wywołanych przez interwencję (zarówno tych planowanych, jak i nieplanowanych, tzw. ubocznych), odnosząc je do wyzwań społeczno-ekonomicznych (często już zmienionych w czasie). W odróżnieniu od kryterium trafności, ocena użyteczności jest prowadzona po zamknięciu interwencji lub w jej końcowej fazie wdrażania;
- trwałość – ocenia ciągłość efektów (przede wszystkim pozytywnych) danej interwencji w perspektywie średnio i długookresowej (a więc po zakończeniu interwencji).

Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

Monitoring i ewaluacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz dokonać jej ewentualnej aktualizacji.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;

- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 powstaje w tle konfliktu zbrojnego między Rosją a Ukrainą, a także pogarszającej się koniunktury ekonomicznej.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń strategii. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia (konflikt zbrojny w Ukrainie, kryzys gospodarczy), należy przewidywać zaburzenia w wielu obszarach życia gospodarczego i społecznego kraju, a co za tym idzie – gminy. Monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do

złagodzenia niekorzystnych tendencji, niemniej może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radowo Małe;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
4. Program współpracy Gminy Radowo Małe z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2024-2030 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**Diagramy**

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	61
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	5
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	6
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022	17
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022	18
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2020-2022	19
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2022 r.	19
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2020-2022	20
Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2022	22
Tabela 9. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2021/2022	22
Tabela 10. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2021/2022	23
Tabela 11. Wykaz przedszkoli działających w gminie w roku szkolnym 2021/2022	23
Tabela 12. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2021/2022	23
Tabela 13. Placówki kultury w gminie w 2022 r.	24
Tabela 14. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2022 r.	25
Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2022 r.	25
Tabela 16. Sport i rekreacja w 2022 r.	26
Tabela 17. Kluby sportowe na terenie gminy w 2022 r.	27
Tabela 18. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2020-2022	28
Tabela 19. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2022 r.	29
Tabela 20. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2022 r.	30
Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2020-2022	31
Tabela 22. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2022	31
Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022	31
Tabela 24. Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.	31
Tabela 25. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.	32
Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022	32
Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2020-2022	34
Tabela 28. Asystenci rodziny w gminie w latach 2020-2022	35
Tabela 29. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022	35
Tabela 30. Odpłatność za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022 ..	35
Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2020-2022	36
Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2020-2022	36
Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022	36
Tabela 34. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022	38
Tabela 35. Jednostki wsparcia obejmujące teren gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2022 r.	39
Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022	40
Tabela 37. Stan bezrobocia w gminie w latach 2020-2022	40
Tabela 38. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2022	41
Tabela 39. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy	41
Tabela 40. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2020-2022	43
Tabela 41. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2020-2022	44
Tabela 42. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2020-2022 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej	44
Tabela 43. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022	44
Tabela 44. Działalność GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	45
Tabela 45. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2020-2022	47

Tabela 46. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, funkcjonujących na terenie gminy w 2022 r.	48
Tabela 47. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2021/2022	49
Tabela 48. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2021/2022.....	50
Tabela 49. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2020-2022.....	51
Tabela 50. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2020-2022	51
Tabela 51. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022	53
Tabela 52. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022	53
Tabela 53. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022	54
Tabela 54. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy.....	55
Tabela 55. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2020-2020.....	58
Tabela 56. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2020-2022	58

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022	18
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022.....	18
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	24
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	25
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?.....	26
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	27
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	29
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	33
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?.....	43
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?.....	45
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	46
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?	46
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami?	55
Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	56
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? ..	57
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?	57
Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	59
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	60
Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?.....	60